

רשימות חוברת פח

בס"ד.

פתח דבר

הננו מוציאים לאור מאוצר רשימותיו של כ"ק אדמו"ר זי"ע שרשם לעצמו – המשך רשימת המנורה (יט), "מזרח ומערב מונחת", ובו יתבאר שענינו ע"ד הדרוש הוא עבודת הלב והרגש (וכן יתבאר הטעם שארון צפון ודרום מונח, ופסק הרמב"ם שגם מנורה צפון ודרום מונחת). לתועלת הלומדים, למען ירוץ בו הקורא, הנה, לאחר העתקת הרשימה בלשון אדמו"ר בעצמו בכת"ק, בא גם פיענוח ותיבות-קישור המשולבים בין דברי הרב, וכן ציוני מראה מקומות הבאים בשוה"ג, שנערכו ע"י המו"ל, בדרך אפשר ועל אחריותם בלבד, ובפרט שעמקו וכו' דברי רבינו, כנודע.

מערכת „אוצר החסידים”

עש"ק פ' תזריע, ה'תשנ"ז

ברוקלין, נ.י.

מו"מ מונחת

ודעה השנית שעיקר רמז המנורה הוא על עבודת הרגש והלב, שבכללות יש בזה ז' מדרי' זו למע' מזו, אף שכמה פרטים בהם, וכנאמר — במדת הענוה — גדול שנאמר במשה ואהרן ממה שנאמר באברהם (חולין פט.), וכה"ג בשאר המדות. ולפי אופן טבע נפשו ודקותה וקדושתה שונה ג"כ אופן עבודתו. וזהו שלדיעה זו המנורה מו"מ מונחת, שגר אחד מקודש יותר מחברו.

ויסוד כל מיני אופני העבודה הוא התקשרותו לה', שבתור הכנה לזה הוא השפלות — אף שיש לך אדם שכל עיקר אופן עבודתו הוא במדת ההתקשרות או במדת השפלות — וזהו שכל הנרות היו מדליקין מנר השני ממזרח, כי חשבון זה"נ מתחיל ממדת האהבה, שהוא נר היותר קרוב לקה"ק — כי העובד מאהבה שלמה הוא השלם ביותר, והיא תחלה אחרי קצומ"ש ואהבת את ה"א. ועיין ג"כ סוטה (לא.), יד הל' תשובה פ"י, חוה"ל שער י' בתחלתו נזוהו שלפי הרמב"ם בפיה"מ נהמ"ע הוא נר זה הסמוך לקה"ק וממנו מדליקין כל הנרות, יומא דאזיל עם כולא יומין (), כי בכל אופני העבודה צ"ל מעורב אהבה"ל, וע"ד שנאמר בסוטה דיר"א האמור באברהם הוא מאהבה. וזהו שראשון המדליק את הנרות הי' אהרן שהוא הממשיך אהבה בנש"י, וכדאיתא בדרושי דא"ח דחנוכה ובהעלתך] — ומסיים"ל במדת ההתקשרות והשפלות שהיא בסוף כל המדרי', ב"נ היותר מזרחים. ומשניהם נר הו' נק' לפני ה', כי הוא הרומז על מדת ההתקשרות, אבל א"א שיהי' שמו עליו אם לא נר הז', כנ"ל שא"א שתהי' ההתקשרות לה' אם לא ע"י הקדמת השפלות, אף שהשפלות היא רק טפלה לה, וזהו שנזכר בכ"מ נר המערבי כי נר הז' רק טפל לו. ונר המערבי מדליקין ממזה"ע, כי ההתקשרות א"א שתהי' כ"א ע"י התומ"צ כמו שניתנו למטה, וכמ"ש משה למלאכים למצרים ירדתם כו' יצה"ר יש ביניכם (שבת פח:).

והנה בלילה שעדיין עולם חשך בעדו, ואינו רואה בעיניו, אף שמבין בשכלו, שאתה עשית את השוה"א ובוחן לב וכליות וכו', צריך

(לב) בתפלה העיקר רחמים (לקו"ת את קרבני הב').

(לג) דבי' מתחיל ובי' מסיים מל' (ביאווה"ז).

להדליק כל הנרות, כי מדת האהבה לבדה, אף שמועלת בעשית מ"ע בכלל, אינה מספקת, וצ"ל גם יראה שהיא דוקא שרש לקיום מל"ת בכלל (פי' ליד ה' יסוה"ת רפ"ב), וצ"ל שפלות שיוכל לבטל תאותיו ורצונו וכו', וכה"ג שאר הבחינות. אבל ביום, שמאיר בעולמו כי שמש ומגן ה"א, ואין חומריות העולם מסתיר לפניו, אז מספיק הדלקת נהמ"ע, התקשרותו בה', ובתור הכנה לזה השפלות, שאין חסרונותיו תופסים מקום, שזה הי' התחלת נקודת החטא דעה"ד ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וגו'לד.

וזהו שארון לד"ה צו"ד מונח, כי לית מאן דפליג שהוא עבודת התורה, שבו מונחים הלוחות, וע"פ פסק היד מנורה צו"ד ושלחן מו"מ, כי מנורה היא ג"כ ענין התורה, משא"כ השלחן שהיא העבודה בעולם ובכלל בענינים הגשמים, הוא מו"מ מונח. ובכ"ז סוגית הש"ס במנחות (צח:): משה מנורה לשלחן, כי כאופן מצב האדם בעבודתו בענינים רוחניים כן צ"ל מדרי' ג"כ בהנהגתו בעניניו החומרים. וע"ד מ"ש ביד ה' דיעות רפ"ה כשם שהחכם ניכר בחכמתו ובדיעותיו והוא מובדל בהם משאר העם כך צריך שיהי' ניכר במעשיו במאכלו ובמשקו ובבעילתו ובעשית צרכיו וכו' ויהיו כל המעשים האלו נאים ומתוקנים ביותר. וכנרמז ג"כ במארז"ל (יומא לג:): כיון דכתיב ואת המנורה נוכח השלחן בעינן דחזי אהדדי, כי צ"ל השואה בין ב' העבודות.

[או י"ל עפמ"ש בתו"א ויקהל דהארון מנורה ושלחן רומזים על תורה בשרשה גילוי' במדות וכשנעשית לחם ומזון לנפש וזהו המ"ד דכולם צו"ד מונחין].

והחלוק דלמוד התורה דארון או מנורה י"ל דרמז הארון הוא הלמוד דתורתן אומנתן או בביטול לגמרי, וע"ד שמצינו בר"א הגדול שלא אמר דבר שלא שמע מפי רבו מעולם (יומא סו:), ואינו תופס מקום בעיני עצמו כלל, וכרמז רז"ל (ב"ב צט· יומא כא·) מקום ארון אינו מן המדה, משא"כ מנורה.

[במנורה מפסיקין בעבודת התמידין או קטרת, ששניהם רומזים על תפלה (ברכות כו: ירוש' ברכות ד' א'), דמי שאין תורתו אומנתו מפסיק לתפלה].

מזרח ומערב מונחת

פ. ודעה השנית בענין המנורה, שמזרח ומערב מונחת, היא — שעיקר רמז המנורה הוא על עבודת הרגש והלב:

ובהקדמה — שבכללות יש בזה (בעבודת הרגש והלב) ז' מדריגות, כנגד ז' המדות, שנרמזים בז' הנרות, וז' מדריגות אלה הם זו למעלה מזו: העבודה במדת השפלות (מלכות), העבודה במדת ההתקשרות (יסוד) וכו', ועד למדריגה היותר עליונה שהיא העבודה במדת האהבה³⁷⁶, אף שכמה פרטים יש בהם (בכל א' מז' המדריגות) גופא, וכנאמר — במדת הענוה (שפלות) — "גדול שנאמר במשה ואהרן יותר ממה שנאמר באברהם, דאילו באברהם כתיב³⁷⁷ ואנכי עפר ואפר, ואילו במשה ואהרן כתיב³⁷⁸ ונחנו מה" (חולין פט, א), וכה"ג בשאר המדות.

ולפי אופן טבע נפשו ודקותה וקדושתה שונה ג"כ אופן עבודתו, היינו, שמי שטבע נפשו הוא בדקות וקדושה נעלית יותר, עבודתו במדריגה (מדה) נעלית יותר.

וזהו שלדיעה זו המנורה מזרח ומערב מונחת, דכיון שכל שהוא למערב הוא קדוש יותר (כנ"ל סע"ו), נמצא, שיש חילוקי דרגות בקדושת הנרות, שגר אחד מקודש יותר מחברו.

פא. והנה, נתבאר לעיל (סע"ד) שיסוד כל מיני אופני העבודה בלב ורגש הוא התקשרותו לה', שבתור הכנה לזה הוא השפלות — דאף שההתקשרות והשפלות גופא הם משבעת המדות שבהם היא עבודת הלב והרגש, ויש לך אדם שכל עיקר אופן עבודתו הוא במדת

(376) ראה לקו"ת ר"פ בהעלותך (שנעתק לעיל בהערה 318): "יש עובד מאהבה וכו' ויש ע"י שפלות". — ובהערה למכתב מוצש"ק פ' בהעלותך תשל"ו (נדפס בהוספות ללקו"ש ח"ג ס"ע 153) כותב רבינו: "להעיר דבלקו"ת ריש פרשתנו — לא ביאר מדת היסוד (וכן לא — בהעתקתו שבאוה"ת ע' שלז), אבל נמצא הוא בד"ה זה שבאוה"ת ע' של. ועוד". — וראה ד"ה בהעלותך תשכ"ח ותשמ"ח, שקרוב לודאי שבטעות נשמטה שורה בלקו"ת, ויש לעיין ולחפש בהכת"י כו'.

(377) וירא יח, כז.

(378) בשלח טז, זח.

ההתקשרות או במדת השפלות, מ"מ, ההתקשרות והשפלות הם גם היסוד לכל אופני עבודת הלב והרגש³⁷⁹.

וזהו שכל הנרות היו מדליקין מנר השני ממזרח, כי:

חשבון³⁸⁰ ז' הנרות – מתחיל ממדת האהבה, שהוא נר היותר קרוב לקדש הקדשים,

– כי, העובד מאהבה שלמה הוא השלם ביותר (יותר קרוב לקדש הקדשים), ומדת האהבה היא תחלה אחרי קבלת עול מלכות שמים, שאחרי הקבלת עול באמירת "שמע ישראל גו' ה' אחד"³⁸¹, אומרים "ואהבת את ה' אלקיך"³⁸² (ועיין ג"כ סוטה (לא, א), יד הל' תשובה פ"י, חובת הלבבות שער י' בתחלתו³⁸³),

[וזהו שלפירוש הרמב"ם בפירוש המשניות נר המערבי הוא נר זה הסמוך לקדש הקדשים, וממנו מדליקין כל הנרות – כי, נר הסמוך לקדש קדשים הוא כנגד מדת האהבה (חסד) שנקראת יומא דאזיל עם כולא יומין³⁸⁴), וממנו מדליקין כל הנרות, כי בכל אופני העבודה צריך להיות מעורב אהבה לב, וע"ד שנאמר בסוטה (שם)

(לב) להעיר שבתפלה שהיא עבודה שבלב, ויש בה כל האופנים שבעבודת

379) ראה גם אוה"ת שם, שמדת היסוד היא (גם) כללות כל המדות (וראה השקו"ט בזה בד"ה בהעלותך תשכ"ח).

380) ראה גם מכתב רבינו מנר ו' דחנוכה תש"י (אג"ק ח"ג ע' רכט): "כיון שסדר המדות מלמעלמ"ט הוא חג"ת נה"ם, ומעלות הקדושה במשכן ומקדש מלמעלמ"ט הוא ממערב למזרח, א"כ מדת היסוד* הוא בנר ששי ממערב למזרח שה"ה נר השני ממזרח למערב".

381) ואתחנן ו, ד.

382) ש, ה.

383) בסוטה שם: "גדול העושה מאהבה יותר מן העושה מיראה וכו'". ביד שם: "העובד מאהבה .. היא מעלה גדולה מאד ואין כל חכם זוכה לה .. האהבה הראוי' הוא שיאהב את ה' אהבה גדולה יתירה עזה מאוד עד שתהא נפשו קשורה באהבת ה' ונמצא שוגה בה תמיד וכו'". ובחובת הלבבות שם: "אהבת הא-ל .. היא תכלית התכונות וסוף המעלות המדרגות אנשי העבודה .. כל מה שקדם .. מחובות הלבבות ומעלות המדות .. הם מעלות ומדרגות .. שעולים בהם אל הענין הזה והוא תכליתם וסופם אין מדרגה למעלה ממנו ולא אחריו. ומפני זה סמכו הנביא ע"ה במשנה תורה ליחוד באמרו שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד ואהבת את ה' אלקיך וגו'".

384) ראה הנסמן בהערת רבינו בסה"מ תש"ח ע' 144.

(* וראה גם מאמרי אדהאמ"צ חנוכה ע' שכו, שנר מערבי הוא בח"י יסוד (וראה גם תו"א וישב (חנוכה) כט, א: "נר הו' שהוא עיקר השפעה").

ד"רא אלקים האמור באברהם³⁸⁶ הוא "מאהבה", היינו, שגם במדת היראה מעורבת אהבה.

וזהו שראשון המדליק את הנרות הי' אהרן — שהוא הממשיך אהבה בנשמות ישראל, וכדאיתא בדרושי דא"ח דחנוכה ובהעלותך³⁸⁷, שבוה מודגש שהדלקת כל שבעת הנרות קשורה עם מדת האהבה] —

וכיון שחשבון ז' הנרות מתחיל מנר היותר קרוב לקדש הקדשים, שענינו מדת האהבה, נמצא, שנר השני ממזרח שהוא נר הששי ממערב, ענינו מדת ההתקשרות (יסוד), מדה הששית מלמעלה למטה. והוא נר המערבי (לרוב הדעות (כנ"ל ס"ח)) שממנו הי' מתחיל — משום שענינו מדת ההתקשרות, שהיא היסוד לכל אופני העבודה (כל הנרות).

ומסיים לג במדת ההתקשרות והשפלות שהיא בסוף כל המדריגות, שהם ב' נרות היותר מזרחיים שמדליקם בבוקר בשעת הטבת שתי נרות (כנ"ל (סמ"ב) מתו"א ד"ה בכ"ה בכסלו).

המדות — העיקר הוא ענין הרחמים שקשור גם עם ענין האהבה (לקו"ת ד"ה את קרבני הב'³⁸⁵).

לג) להעיר דבי' מתחיל ובי' מסיים קאי על מלכות (ביאורי הזהר לאדהאמ"צ במדבר קמד, ד³⁸⁸).

385) ושם (פנחס עז, ג. עח, ג): "התפלה היא בקשת רחמים .. וע"ז תקנו בפסוד"ז לומר והוא רחום ב"פ, וגם בברכת יוצר אומרים ברחמיך הרבים רחם עלינו .. הגם שלפי שכלנו הדל אין אנו מרגישים הרחמנות, מ"מ ברחמיך הרבים רחם עלינו. וגדול כח רחמנות זו לעורר את האהבה שבלב ונפש הבהמית ע"י בינה ודעת דנה"א המשכלת בגדולת ה', וכמאמר אבינו אב הרחמן המרחם רחם נא עלינו ותן בלבנו בינה כו".

386) "כי ירא אלקים אתה" (וירא כב, יב).

387) ראה (לדוגמא) תו"א מקץ (חנוכה) לב, ב"ג: "אהרן שושבינא דמטרוניתא הוא אהרן כהן לא-ל עליון משבעה רועים המפרנסים ומשפיעים אלקותו ית' בכנסת ישראל שיאירו באור האהבה להתלהט אליו ית' בכלות הנפש כשלהבת העולה מאל"י ולקיים מצות ואהבת .. אהרן העליון הוא הנותן כח בכנסת ישראל לעורר את האהבה כו". לקו"ת ר"פ בהעלותך (כט, ג): "אהרן הוא המדליק את הנרות הללו (ז' נרות שהם ז' מדרגות בעבודת ה') לפי שהוא משבעה רועים הממשיכים חיות ואלקות לכללות נש"י, והוא ממשיך להעלות אהבה עזה לה' ולהגדיל מדורת אש האהבה כרשפי אש שלהבת מתלהטת בקרב איש ולב עמוק".

388) ושם: "בחי' מ"ל דאצי' לית לה מגרמי' כלום לכך נמשל לנקודה כו' זולת שבה מסתיים אור דבחי' האצי' ובה מתחיל שורש ומקור לנבראים .. והיינו נר המערבי שבה מתחיל ובה מסיים". — ולכאורה כוונת רבינו להביא רא"י שנר המערבי שבו מתחיל ובו מסיים שייך (לא רק לבחי' היסוד, נר הששי), אלא גם לבחי' המלכות, נר השביעי.

ומשניהם גופא — דוקא נר הו' הוא נר המערבי שנקרא "לפני ה'", כי, נר הששי הוא הרומז על מדת ההתקשרות עם הקב"ה, שזהו"ע ד"לפני ה'", אבל אעפ"כ, נר הששי לבדו, אי אפשר שיהי' שמו (נר מערבי) עליו אם לא נר הז' שמזרחו (כנ"ל ס"ט-מד), ודוגמתו בעבודה, כנ"ל (סע"ד) שאי אפשר שתהי' ההתקשרות לה' (נר ששי) אם לא ע"י הקדמת השפלות (נר השביעי), אף שהעיקר הוא מדת ההתקשרות, ואילו מדת השפלות היא רק טפלה לה, וזהו שנזכר בכל מקום "נר המערבי" (נר א', ולא ב' נרות), כי נר הז' רק טפל לו (כנ"ל סמ"ו).

ונר המערבי מדליקין ממזבח העולה³⁷⁰ — כי, ההתקשרות לה' (ענינו של נר המערבי) אי אפשר שתהי' כי אם ע"י התומ"צ כמו שניתנו למטה דוקא, וכמו שאמר משה למלאכים למצרים ירדתם כו' יצה"ר יש ביניכם (שבת פח, ב), שדוגמתו בביהמ"ק הוא מזבח העולה שבעזרה, שהוא כנגד עולם השפלות³⁸⁹ (כנ"ל סנ"ד).

פב. והנה, ע"פ האמור שנר המערבי הוא מדת ההתקשרות, ושאר הנרות הם שאר המדות — יתבאר החילוק שביניהם בנוגע לזמן ההדלקה:

בלילה, שענינו בעבודת האדם שנמצא במעמד ומצב שעדיין עולם חשך בעדו, ואינו רואה בעיניו — אף שמבין בשכלו — שאתה עשית את השמים ואת הארץ³⁹⁰, ובוחר לב וכליות וכו'³⁹¹, צריך להדליק כל שבעת הנרות — כי, מדת האהבה לבדה, אף שמועלת בעשיית מצוות עשה בכלל, אינה מספקת, וצריך להיות גם יראה, שהיא דוקא שרש לקיום מצוות לא תעשה בכלל (פירוש ליד ה' יסוה"ת רפ"ב³⁹²), וכן צריכה להיות מדת השפלות שעל ידה יוכל לבטל תאותיו ורצונו וכו' (כנ"ל סע"ד), וכה"ג שאר הבחינות, שבצירוף כולם יחד תהי' עבודתו כדבעי למרות שנמצא במעמד ומצב דלילה.

389) ראה גם המשך תרס"ו שבהערה 275 (לענין לקיחת גחלים ממזבח החיצון למזבח הפנימי), שמזבח החיצון (מזבח העולה) הו"ע הבירורים דרפ"ח ניצוצות כו', שזהו כללות ענין העבודה התומ"צ למטה דוקא.

390) נוסח תפלת השחר.

391) ע"פ ירמ"י יא, כ. תניא רפמ"א.

392) ושם: "הירא מן המלך לא יעבור על דבריו .. היראה יש לה תועלת גדולה במצות ל"ת, והאהבה יש לה תועלת גדולה במ"ע".

אבל ביום, שענינו בעבודת האדם שמאיר בעולמו שמש ה', "כי שמש ומגן ה' אלקים"³⁹³, ואין חומריות העולם מסתיר לפניו — אז מספיק הדלקת נר המערבי³⁹⁴, שהו"ע התקשרותו בה',

ובתור הכנה לזה צ"ל גם מדת השפלות, שאין חסרונותיו תופסים מקום, היפך הענין דהרגשת עצמו שלכן מרגיש שחסר לו דבר פלוני וכו' — דכיון שזה הי' התחלת נקודת החטא דעץ הדעת, כמ"ש³⁹⁵ "ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וגו'" לד', צריכים לשלול זאת גם במעמד ומצב של יום. וכשישנה מדת השפלות, אזי יכולה להיות ההתקשרות בה' (הדלקת נר המערבי), וזה מספיק במעמד ומצב של יום.

פג. והנה, טעם הפלוגתא במנורה אם צפון ודרום מונחת אומזרח ומערב מונחת, הוא, לפי שבמנורה יש מקום לפלוגתא אם עיקרה עבודת המוח והשכל, תורה, שקדושה אחת היא (צפון ודרום מונחת), או שהעיקר הוא עבודת הלב והרגש, שבזה מקודש א' מחבירו (מזרח ומערב מונחת);

אמנם, בענין שבו אין מקום לפלוגתא מהו עיקר ענינו — אין מקום לפלוגתא איך הי' אופן הנחתו במקדש.

וזהו הטעם שארון לדברי הכל צפון ודרום מונח³⁹⁷ — כי, לית מאן דפליג שענינו של הארון הוא עבודת התורה, שהרי בו מונחים הלוחות שהם עיקר התורה, ולכן לדברי הכל מונח הארון צפון ודרום, שבו אין חילוקים בקדושת המקום, בהתאם לכך שכל הדרגות שבתורה הם קדושה אחת (כנ"ל סע"ו).

(ד) תו"א ס"פ משפטים³⁹⁶.

393) לשון הכתוב — תהלים פד, יב. וראה תניא שעהיוה"א רפ"ד. ובכ"מ.
394) ראה גם תו"א וישב (חנוכה) כט, א: "בלילה שהוא זמן החשך הי' צריך להאיר את כל ז' הנרות דהיינו להמשיך אור החכמה בכל מדה ומדה בפ"ע, משא"כ ביום הי' די בהדלקת נר הו' שהוא עיקר ההשפעה, וממילא הי' נמשך אור החכמה בכל המדות".
395) בראשית ג, ו.

396) ושם: "עיקר נקודת קליפת גסות הרוח שנעשה בטבע האדם בחטאו מעץ הדעת טוב ורע דהיינו שרואה א"ע ומכיר חסרונו או שיודע שזה טוב לו, כמ"ש ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וגו', וזהו שרש הזוהמא ומקור לכל התאוות והעבירות, כי בוחר בזה לטובתו או לרעתו, משא"כ קודם החטא .. לא היו מרגישים שום הרגש חסרונם או טובה לעצמו כו'".
397) ראה מנחות צח, סע"א: "כל הכלים שבמקדש ארכן לארכו של בית, חוץ מארון שארכו לרחבו של בית". ושם, ב: "ארון צפון ודרום".

פד. ועפ"ז יש לבאר גם הטעם שע"פ פסק היד, מנורה צפון ודרום מונחת ושולחן מזרח ומערב מונח (כנ"ל סל"ז ואילך) — כי:

מנורה היא ג"כ ענין התורה שכל הדרגות שבה הם קדושה אחת, ולכן פסק הרמב"ם שצפון ודרום מונחת, משא"כ השולחן שהיא העבודה בעולם ובכלל בענינים הגשמיים שיש חילוקי דרגות באופן המשכת הקדושה בהם, הוא מזרח ומערב מונח, ששם יש חילוקים בקדושת המקום.

ובכל זאת סוגיית הש"ס במנחות (צח, ב) משוה מנורה לשולחן שבחד אופן מנחי (כנ"ל שם) — כי, כאופן מצב האדם בעבודתו בענינים רוחניים (מנורה), כן צריכה להיות מדריגתו ג"כ בהנהגתו בעניניו החומריים (שולחן),

וע"ד מ"ש ביד הל' דיעות רפ"ה: "כשם שהחכם ניכר בחכמתו ובדיעותיו והוא מובדל בהם משאר העם כך צריך שיהי' ניכר במעשיו במאכלו ובמשקו ובבעילתו ובעשיית צרכיו וכו' והיו כל המעשים האלו נאים ומתוקנים ביותר",

וכנרמז ג"כ במאמר רז"ל (יומא לג, ב) בביאור הטעם שהמזבח שעומד בין המנורה להשולחן לא הי' מכוון ביניהם אלא "משוך כלפי חוץ קימעא", "כיון דכתיב³⁹⁸ ואת המנורה נוכח השלחן בעיני דחזי אהדי" — כי צריכה להיות השוואה בין ב' העבודות, שהעבודה הרוחנית (מנורה) והגשמית (שולחן) צריכים להיות בהתאם ובהשוואה זל"ז.

[או יש לומר ע"פ מ"ש בתו"א ויקהל³⁹⁹ דהארון מנורה ושולחן רומזים כולם על תורה, אלא שהארון הוא "כמו שהתורה בשרשה", המנורה היא גילוי' של התורה במדות, והשולחן הוא כשהתורה נעשית לחם ומזון לנפש. וזהו טעם המ"ד דכולם (לא רק הארון, אלא גם המנורה והשולחן) צפון ודרום מונחין⁴⁰⁰, לפי שכולם רומזים על תורה שכל הדרגות שבה הם קדושה אחת⁴⁰¹].

(398) תרומה כו, לה.

(399) פח, ב.

(400) דעת רבי אליעזר בר' שמעון — במנחות שם.

(401) אלא ש"כמו שהתורה בשרשה" הי' קדושה נעלית יותר — הארון שבמערבו של קדש הקדשים (כנ"ל סע"ו).

פה. ויש להוסיף ולבאר החילוק דלימוד התורה דארון או
 מגורה להדעה ששניהם מונחים צפון ודרום מצד שייכותם לתורה:
 אף שארון ומגורה שייכים שניהם לתורה – יש לומר, דרמז
 הארון הוא הלימוד דתורתן אומנתן⁴⁰², או הלימוד בביטול לגמרי,
 – וע"ד שמצינו ברכי אליעזר הגדול "שלא אמר דבר שלא
 שמע מפי רבו מעולם" (יומא סו, ב), והיינו, שהלימוד הוא באופן
 שאינו תופס מקום בעיני עצמו כלל, וכרמז רז"ל (ב"ב צט, א. יומא
 כא, א⁴⁰³) "מקום ארון אינו מן המדה", והיינו, שארון רומז על לימוד
 התורה באופן שאינו תופס מקום בעיני עצמו כלל,
 משא"כ מגורה הוא רמז על הלימוד דמי שאין תורתו אומנתו, או
 שאינו בביטול לגמרי, שתופס מקום בעיני עצמו כו'.
 [ועפ"ז יומתק הא שבמגורה מפסיקין בעבודת התמידין (לדעת
 אבא שאול) או בקטורת (לדעת חכמים)⁴⁰⁴, ששניהם (תמידין וקטורת)
 רומזים על תפלה (ברכות כו, ב. ירושלמי ברכות פ"ד ה"א⁴⁰⁵) –
 דמי שאין תורתו אומנתו מפסיק לתפלה⁴⁰², ולכן, במגורה שרומזת על
 הלימוד דמי שאין תורתו אומנתו, מפסיקין בעבודת התמידין או בקטורת
 שרומזים על תפלה].

402 שבת יא, א.

403 בב"ב שם: "מסייע לי לר' לוי דאמר ר' לוי ואיתימא ר' יוחנן דבר זה מסורת בידינו
 מאבותינו מקום ארון וכרובים אינו מן המדה. תניא נמי הכי ארון שעשה משה יש לו ריוח
 עשר אמות לכל רוח ורוח". וביומא שם: "והאמר ר' לוי דבר זה מסורת בידינו מאבותינו מקום
 ארון אינו מן המדה". – והקדים רבינו הציון לב"ב, ששם הוא עיקר הסוגיא.
 404 יומא יד, ב ואילך. וש"נ (וראה לעיל סכ"ח-ט).

405 בברכות שם: "תפלות כנגד תמידין תקנום .. מפני מה אמרו תפלת השחר עד חצות
 שהרי תמיד של שחר קרב והולך עד חצות .. תפלת המנחה עד הערב שהרי תמיד של בין
 הערביים קרב והולך עד הערב וכו'". ובירושלמי שם: "לא הוקשה תפלת המנחה לתמיד של
 בין הערביים אלא לקטרת .. תכון תפלתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב כו'".